

brodu pala je na 8°C, dok je toplota u Vranskom jezeru pala u vodi od 12°C prošloga dana na 10°C.

Od prevezenog šaranskog mlađa bilo je gubitaka svega 2%, a od šaranskih matice samo je jedna bila izlučena, jer je jako bila ozlijeđena na ustima i glavi od nemirnog držanja tokom transporta. Svega je bilo prevezeno i nasađeno u Vransko jezero 100.000 kom šaranskog mlađa prosječne komadne težine 2½ dkg od vrste veleljuskaša, te 29 kom šaranskih matice ljuskaša, i to 10

kom škraša, a 19 kom mlječnjaka. Da je ovaj transport ribe uz tako male gubitke vrlo dobro uspio na tako dalekom putu sa trokratnim pretovarom, a u godišnje doba, kada se sa ribom i na malim oštovanjima mora vrlo oprezno raditi, (prevoz ove ribe od Končanice do Vranskoga jezera trajao je 60 sati), treba uspjeh pripisati stručnom kadru, koji je sa velikim zalaganjem izvršio transport i savršenoj organizaciji samoga posla.

Ing. Nikola Fijan

Neki problemi ribolova na Ohridskom jezeru

Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva NR Makedonije nabavilo je u NR Hrvatskoj jednu dubinsku povlačnu mrežu (koču, potegaču) kakvom love na našem Jadranu. Tom mrežom je započet niz pokusa sa dubinskim ribolovom u Ohridskom jezeru.

O rezultatima takvog ribolova, koji je do sada bio potpuno nepoznat na Ohridskom jezeru, donijet ćemo u svoje vrijeme poseban izvještaj. Za sada možemo javiti, da je usprkos poteškoća i smetnja u radu, uspjelo izvršiti prve pokuse. Lovina je iz dubine bila sastavljena pretežno od belvice, pastirvske vrste, koja je poznata samo iz Ohridskog jezera (*Salmo ohridanus* ili *Trutta ohridana*).

Povodom početka rada na modernizaciji ribolova na Ohridu, donosimo članak Prof. Ljubice Kostić.

Uredništvo

Ohridsko jezero se s punim pravom ubraja među najjače naše ribolovne slatkovodne centre, a osim toga ono ima i osim velike gospodarske vrijednosti, još i veliku naučnu vrijednost, jer u stvari ono je jedna od najvećih naučnih znamenitosti naše zemlje pa i Evrope, a naročito Balkanskog poluotoka.

Jezero leži na albansko-makedonskoj granici, ima površinu od 270 km² i po veličini je drugi na Balkanu. Ima jajolik oblik, dužina mu je 30, a širina 13 km, nadmorska visina 690 m. Smješteno je između visokih planina Galčiće na istoku i Mokranjske planine na zapadu. Pripada skupini velikih jezera na jugu naše zemlje, koju sačinjavaju još Prespansko jezero (vis. nad morem 906 m, dubina 52 m), Dojransko jezero i Škadarsko jezero (350 km²). Po svom ribolovnom značenju to je najbogatija oblast naše zemlje sa godišnjim produktivitetom od 2 mil. kg ribe.

Životinjski svijet Ohridskog jezera ima mnogo srodnosti sa životinjskim svijetom (faunom) dalekog Bajkalskog jezera pa i Kaspijskog mora. Tu ima mnogo takvih vrsta, koje su poznate jedino iz Ohridskog jezera (endemiteti).

Taj životinjski svijet je veoma obilno razvijen i Prof. Stanković je ustanovio da se na jednom kv. m. nalazi u obalnom pojasu oko 2.000 životinjskih organizama, a na podvodnim livadama (na haracijama) i 16.000 organizama na 1 kv. m.

Ribljí svijet je zastupan sa 18 vrsta, od toga su dvije pastirvske vrste belvice i pastrmka (*Salmo ohridanus* ili *Trutta ohridana* i *Salmo balcanicus-Trutta balcanica*).

Prema Stankoviću iz predratne statistike 1922.—1926. prinos riblje produkcije za cijelo jezero iznosio je 400.000 kg, od toga jegulje 40.000 kg, pastrmke 150.000 kg i plašice 160.000 kg.

Prema podacima, koje sam prikupila na ribarnici, samo za ohridski okrug, iznosila je proizvodnja ili ulov ribe u god. 1945. svega 113.500 kg, a u god. 1946. nešto više t. j. 193.400 kg. Od toga je god. 1945. bilo pastrmke belvice 51.230 kg, a 1946. god. 77.718 kg.

Na osnovu podataka Prof. Stankovića srednji godišnji prinos ribe u jezeru bio bi 15 kg po hektaru. Ovo je već prilično velik prinos ali je sigurno, da bi bio daleko veći, kad bi ribolov bio savršeniji i ribolovna sredstva modernija te organizacija ribolova savremenija.

Dosadanja istraživanja i proučavanja potvrđuju mišljenje, da ribolov nije dovoljno jak (intenzivan) i da bi se količina ulova mogla znatno povećati bez štete za brojno stanje ribe u jezeru, odnosno bez opasnosti za nesmetano njeno dalje održavanje i rasplodivanje.

Održanju brojčane ravnoteže pastrmke pomaže i mrijestilište. Rad mrijestilišta u Hidrobiološkoj stanici na Ohridu počeo je god. 1935. Zimi god. 1936. dobiveno je 1.5 mil. mlađa, a zimi 1937. god. 4 mil.

Taj je broj porasao u god. 1946. do 7.5 mil. u zimskoj sezoni (januar, februar, mart) a u ljetnoj 370.000 (juni, juli).

Osim jegulja, pastrmke i plašice, ulovi se u jezeru i velika količina klijena i šarana. Naročito se mnogo šarana ulovi kod Struge i kod Podgradeca, gdje bude toliko ugojen da se nalaze primjerci do 22 kg teški. Zimi se šaran ne lovi, jer se povuče u dubinu. »Trag mu se ne može naći«, kažu ribari.

Bilo bi svakako bolje, da se pobliže upozna način života ohridskih riba, naročito onih, koje su od ekonomske vrijednosti, jer bi se tada moglo preći na planski dubinski ribolov i tako bi se iskoristila veća površina jezera. Sadanjim malim sredstvima i alatom, iskorištava se razmjerno neznatan dio jezerske površine.

Za sada, osim sitnog alata, postoji od većih mreža najpoznatiji »peštanski vlak« nazvan po ribarskom naselju Peštani. Rad sa takvim vlakom zahtijeva najmanje 10 ljudi. Ova se mreža ne izvlači na obalu, već se njome radi samo na čamcima, velikim i glomaznim starinskim čamovima, vrlo stabilnim i otpornim. Ostale manje površne mreže izvlače se na obalu.

Najveću gospodarsku vrijednost riba Ohridskog jezera ima pastrmka, obzirom na svoj kvantitet i kvalitet. Ona je na daleko čuvena po svom ukusnom mesu pa je čak i narodna pjesma spominje. Lovi se najviše u okolici sela Peštana kada puše južnjak pa je ribari katkada u jednoj noći ulove po 1000 kg. Primjerci teški 1—3 kg

nisu rijetki, a ima ih i do 13 kg teških, i to sve pastrmke (*S. balcanicus*), dok belvica (*S. ohridanus*) raste samo do kojih 25 cm dužine. Belvica se također odlikuje vanredno ukusnim mesom.

Ribolov ima sezonski karakter, jer je upućen na doba mrijestjenja ribe, kada se ona skuplja nedaleko od obale. Tako je iskorišten samo obalni dio jezera, a i to nepotpuno, jer mu kod ribolova smeta vođeno bilje (vegeta-

cija) a i prirodna dna (krš i stijene). Ribolov bi bio moguć i zimi, jer se jezero nikada ne smrzava.

U svom razvoju, ribolov na Ohridskom jezeru, mora proći faze usavršavanja tehnike, jačine (intenziteta) lova, trajanja lova preko cijele godine, a ne samo za vrijeme mrijesta, zatim obuhvaćanje što veće površine, a konačno i uređenje prerađivanja ribe (sušenje i konzerviranje).

Prof. Ljubica Kostić

Povodom apela redakcije na saradnju

Redakcija donosi kritički osvrt N. Đisalova na list »Ribarstvo Jugoslavije« u okviru rada, koji se vrši već od ranije u redakciji u cilju reorganizacije i poboljšanja našeg lista. Smatrajući konstruktivnu kritiku sigurnim sredstvom za usavršavanje rada i za uklanjanje nedostataka, pozivamo sve čitaoce da iznesu svoja mišljenja i prijedloge po pitanjima i problemima iz članka N. Đisalova. Redakcija će svoj odgovor dati drugom prilikom.

Redakcioni odbor

U 5. broju »Ribarstva Jugoslavije« redakcija lista uputila je poziv svim ribarskim ustanovama i organizacijama na što tešnju saradnju putem biranja specijalnih dopisnika pri svakoj ribarskoj organizaciji. Ovaj gest redakcije je svakako za pohvalu, a isto tako i konstatacija, da će što tešnja veza između čitaoca sa terena i redakcije biti od velike koristi za obe strane. Ali smatram da ovaj apel ne će mnogo pomoći u postizanju željenog cilja, ako se ne izvrše izvesne promene u znanjima i strukturi lista, koja je preko potrebna za uzdizanje značaja ovog našeg jedinog lista. A kao dokaz ovom tvrđenju možemo navesti bezbroj poziva saradnicima, koja je redakcija upućivala više puta u toku trogodišnjeg izlaza lista. Da li su svi ti apeli imali nekog vidnog uspeha? Mislim da neću pogrešiti ako odgovorim — ne. I pored bezbroj apela, krug saradnika nije se povećao — ostao je i dalje konstantan broj nekoliko naših ribarskih naučnih i praktičnih radnika, a o nekoj široj mreži dopisnika sa terena, ne može biti ni govora. Eto, u toj činjenici baš i leži neuspeh svih dosadanih apela, a i pretpostavka da i ovaj zadnji ne će imati mnogo bolje rezultate. U ovom slučaju se možemo poslužiti narodnom poslovicom da: »S glave riba smrdi« tj. za neuspjeh oko okupljanja što većeg broja saradnika kriva je sama redakcija. Neko od čitalaca pomisliće odmah: »Pa, redakcija je svoju dužnost ispunila, apelovala je više puta i ona nije kriva, što je naišla na slab odziv i što je na taj način ostala bez dopisa.« Ne, takvo postavljanje bi bilo skroz oportuno. Krivica je očigledna i sastoji se u tome, što je ovom našom jedinom organu još u samom začetku dat takav pravac. Pogledajmo sve do sada izašle brojeve i zapazićemo da su svi manje-više ispunjeni raznim zapažanjima iz oblasti ribarstva naših naučnih i praktičkih radnika, načelnim postavljanjem problema i pitanja iz nauke i prakse i mnogih drugih stručnih dopisa (udičarstvo, začrnugarstvo i t. d.). Sve je to često bivalo i nesistematski iznašano, tako da je po neki put umanjivalo značaj dobrih članaka. A sada zamislimo, ko je mogao biti saradnik u takvom listu? Svakako: Dr. Siniša Stanković, Prof. J. Plančić, Ing. N. Fijan itd., a nikako neki brigadir sa Dunava ili ribar sa Ohrida. Da li su ovi naši ribari mogli da napišu članak o uticaju slobodnog kiseonika na razne ribe, o kojoj trbušnoj bolesti itd.? Ne, Ali su zato mogli da napišu dopis o uspesima

brigadnog sistema, o radu i greškama ribarskih zadruga itd. — a takvih članaka u našem listu nije bilo (ili vrlo malo), tako da gro naših ribara, ne samo da nije slao dopise, nego nije ni čitao časopise, jer je on bio njima stran i nepristupačan. Poznajem jednu ribarsku zadrugu, koja ima više od 30 članova, a prima samo jedan primerak i taj jedini ostaje neisećen. E, u tome leži krivica redakcije: u skućivanju pravilnog razvoja i svestranosti lista.

Da vidimo šta bi trebalo učiniti, da se to popravi:

1. Ni u kom slučaju ne treba oduzeti mogućnost našim (i onako malom broju) ribarskim naučnicima, da nas preko časopisa obavještavaju o raznim zapažanjima i naučnim opitima iz ribarstva, jer nam je to neophodno potrebno. Samo bi trebalo da sva ta naučno obrađena pitanja ne ostaju samo u časopisima, nego sabrati ih u udžbenike, koji će bar donekle upotpuniti oskudnu domaću literaturu iz oblasti ribarstva, i tako omogućiti učenje nama mladim ribarskim kadrovima. Znači, još više mobilisati sve naučne radnike u produbljivanju znanja iz ribarstva.

2. Ostaviti veći dio časopisa za održavanje veze između uredništva i čitaoca. U tom delu bi naši ribarski radnici iznosili probleme svog rada, uspehe i nedostatke, a operativni i stručni rukovodioci bi davali konkretna uputstva za rad. Znači, taj deo bi bio ogledalo rada širokog sloja ribara, a i njihova škola. Kada to budemo ostvarili, u našem časopisu ne će biti globalno postavljanje Petogodišnjeg plana, nego ćemo iz izvještaja sa terena i dopisa samih ribara pratiti svakodnevno ostvarenje postavljenih planova pojedinih zadruga i ribara. Iznoseći greške i uspehe, učice se i vaspitavati naši ribarski trudbenici. Da li je u našem listu do sada bilo mesta takmičenjima — tom novom stilu rada u socijalističkom društvu? A u takmičenju između ribarskih zadruga, brigada itd., naš list može i mora da odigra presudnu ulogu.

Uzaludno ćemo mi polemisati o izgradnji novih ribnjaka i iznositi cifre o ribolovu u slobodnim vodama u toku Petogodišnjeg plana, ako ne uradimo sve, što je u našoj moći, da se taj plan kroz svakodnevno ispunjavanje stvarno i ostvari, pa i premaši. Učinimo sve, da se naš list pretvori u stvarnog rukovodioca i organizatora boljeg i naprednijeg ribarstva, da kroz takmičenje, novatorstvo i racionalizatorstvo vaspitava i uzdiže ribarske radnike, da im naš list ne bude tuđ, nego svakodnevni podstrekač i savetnik u svim radovima. Pridržavajmo se reči Lenjina: »... naša štampa između ostaloga mora biti i kolektivni organizator.«

Molim redakciju, da ova moja zapažanja i sugestije protumači kao moju najiskreniju nameru, da naš list bude što bolji.

Nikola Đisalov